

การจัดภูมิทัศน์ในสวนไม้ผลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร Landscape Management in the Orchards for Agro-tourism Promotion

วัฒนา ณ นคร¹

¹ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

109/28 หมู่ที่ 2 ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110 โทรศัพท์: 075-773131 ต่อ 120

E-mail: wattana.nn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดภูมิทัศน์ในสวนไม้ผลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการหาแนวทาง ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในสวนไม้ผลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำการศึกษาตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2552-2554 การวิจัยใช้วิธีการศึกษาจัดกายภาพของสวน การประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่ากายภาพของสวนไม้ผลในนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นบริเวณบ้านพักของเกษตรกร แนวทางการพัฒนาคือการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ควรพัฒนาเป็นสวนบ้านชนบทที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นหรือพื้นที่บ้านรวมทั้งควรมีสถานอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 เป็นแปลงไม้ผล แนวทางการพัฒนาคือการจัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการในสวนให้สะดวกแก่การเข้าไปใช้การท่องเที่ยว การรักษาความสะอาดของสวน

ผลการประชุมกลุ่มผู้เป็นเจ้าของสวนผลไม้และสัมภาษณ์ผู้มาเที่ยวในสวน 3 ประเด็น ประเด็นที่ 1 การบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ขาดความพร้อมของสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การจัดกิจกรรมการรองรับการท่องเที่ยวมีน้อย สิ่งอำนวยความสะดวกในสวนไม่พอ ประเด็นที่ 2 ฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว ขาดจำกัดฤดูกาล การให้ผลผลิตไม่สอดคล้องกับการท่องเที่ยว ประเด็นที่ 3 ตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนครศรีธรรมราชส่วนมากเป็นกลุ่มผู้มาศึกษาดูงานไม่ได้มาตามพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวข้อมูลด้านการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับการจัดสวนผลไม้ พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวส่วนมากต้องการมาชื่นชมธรรมชาติและต้องการมาเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นเกษตรของชุมชน โดยส่วนใหญ่เป็นคนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เดินทางผ่านแล้วเดินทางท่องเที่ยวต่อไปยังแหล่งอื่น เช่น คีรีวง ลานสกา โดยส่วนมากไม่ได้พักในพื้นที่ท่องเที่ยวทางการเกษตร และส่วนมากได้ข้อมูลการท่องเที่ยวมาจากเพื่อนอินเตอร์เน็ต และป้ายโฆษณา

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

Landscape arrangement in the orchards was examined to find the ways for landscape improvement in the orchards in Nakhon Si Thammarat Province in order to promote agro-tourism. The study was conducted in the 2009-2011 fiscal years. The research instruments were the physical arrangement of the orchards, group discussion with local owners and a questionnaire.

The results showed that the physical arrangement of the orchards in Nakhon Si Thammarat was the areas around gardeners' houses. The beautiful landscape arrangement was first done to create impression to tourists by developing local orchards and emphasizing local identities and tourism facilities. Secondly, the development of the orchards should include public utilities, public facilities in the garden for tourism convenience and the cleanliness of the garden.

Group discussion results with orchard owners revealed that (1) agro-tourism services lacked the readiness of public facilities and public utilities, and very few activities were held to support tourism; (2) natural resources in the orchard were limited due to the non-conformity of the production season to high tourism season; and (3) the agro-tourism market mostly consisted of people on a study tour, and not specialized or professional agro-tourists.

Results of the questionnaire concerning tourists' information in relation to the orchard arrangement indicated that tourists who visited the gardens would like to appreciate nature and experience first-hand agricultural lifestyle of the community. Most tourists were people in Nakhon Si Thammarat Province who traveled to tourist attractions such as Kiriwong and Lan Saka. They did not stay overnight at the agro-tourism places and most of them obtained the tourism information from friends, the internet and billboards.

Keywords: agro-tourism

1. บทนำ

สวนผลไม้สามารถตกแต่งทางกายภาพให้มีความสวยงามเป็นระเบียบได้โดยการตกแต่งสวนให้สวยงามด้วยพืชพรรณและสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมทัศนภาพให้แก่ผู้เข้าไปใช้พื้นที่ให้เกิดความประทับใจ

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ อาชีพทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ การทำฟาร์มปศุสัตว์ การประมง การทำสวนผลไม้ และอื่นๆ โดยมีพื้นที่ปลูกผลไม้ชนิดต่างๆ เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุดและลองกอง รวมกันจำนวน 210,783 ไร่ แยกเป็นการทำสวนมังคุดจำนวน 78,718 ไร่, เงาะ 53,487 ไร่, ทุเรียน 49,725 ไร่ และลองกอง 28,853 ไร่ [1]

อย่างไรก็ตามการทำสวนผลไม้ของเกษตรกรในจังหวัด นครศรีธรรมราช ประสบปัญหาโรคคานคอตอยู่เป็นประจำ เช่นปี พ.ศ. 2550 มังคุดกิโลกรัมละ 3-4 บาท เงาะกิโลกรัมละ 2-3 บาท ลองกอง กิโลกรัมละ 8-10 บาท ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนอยู่เป็นประจำ จนหาทางออกกับปัญหาดังกล่าวไม่ได้และมีเกษตรกรบาง รายได้ตัดโค่นต้นไม้ผล

การทำวิจัยครั้งนี้เล็งเห็นว่าจะศึกษาสภาพแวดล้อมของ สวนผลไม้ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนำมาปรับปรุงกายภาพของพื้นที่ ด้านการจัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับการนำมาเป็นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และหาแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในสวนไม้ ผลที่เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกการทำสวนผลไม้ อีกทางหนึ่ง

2.วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของสวนผลไม้ในจังหวัด นครศรีธรรมราชนำมาปรับปรุงกายภาพของพื้นที่ด้านการจัดภูมิทัศน์ ให้เหมาะสมกับการนำมาเป็นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในสวนไม้ผลที่เหมาะสม กับท้องถิ่น

3.วิธีดำเนินการ

- 1.สำรวจทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาหาเกษตรกรในพื้นที่ ที่มีสวนไม้ผลประมาณ 5-10 ไร่พื้นที่อยู่ในอำเภอช้างกลาง จ. นครศรีธรรมราช เนื่องจากเป็นแหล่งพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.สำรวจพื้นที่ทางกายภาพของสวนไม้ผลเพื่อหาแนว ทางการพัฒนากายภาพของพื้นที่ โดยพัฒนาระบบระบายน้ำ ระบบ สาธารณูปโภค ระบบกายภาพ อื่น ๆ ได้แก่ การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ในสวนไม้ผล
- 3.การประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและ สัมภาษณ์ผู้เข้ามาท่องเที่ยวในสวน เพื่อหาปัญหาและข้อเสนอแนะใน การพัฒนาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 4.การออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวใน พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุง การบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.ผลการศึกษา

ผลจากการสำรวจด้านกายภาพ

มีลักษณะทางกายภาพของสวนผลไม้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นส่วนด้านหน้าบ้านเป็นที่อยู่อาศัย รอบ ๆ บ้านมีการปลูก ผักพื้นบ้าน ไม้ผลกินได้ไว้รอบ ๆ ด้วย และส่วนที่ 2 เป็นด้านในเข้าไป เป็นแปลงปลูกไม้ผลเป็นเชิงเดี่ยว ได้แก่ มังคุด หรือลองกอง สภาพ สาธารณูปโภคของการสวนมีการจัดระบบการให้น้ำบางส่วน มีการ ดูแลรักษาสวนในการตัดหญ้าบางเวลา

การดำเนินการวิจัยได้เข้าไปแนะนำการจัดตกแต่งสภาพ สวนด้านหน้าบ้านของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม โดยการอบรม เกษตรกรเชิงปฏิบัติการและเข้าไปทำการจัดในพื้นที่จริง วิเคราะห์หา ความแตกต่างก่อนการจัดและหลังการจัดในพื้นที่ พบว่าในสวนของผู้ เข้ามาใช้โครงการการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในส่วนของเจ้าของพื้นที่ พบว่ามีความพอใจกับการตกแต่งสถานที่ดังกล่าวด้วยความสบายที่ติ สบายขึ้น ความสะอาดของพื้นที่รอบ ๆ บ้าน

การจัดด้านกายภาพความงามและความสะอาดโดยมีการ จัด ระบบการระบายน้ำเป็นร่องคู่ง่าย ๆ เป็นส่วนสำคัญที่สุดของ สวนเพื่อให้ระบายน้ำได้ดี และมีการตัดหญ้าตามระยะเวลา หลังจากการจัดระบบกายภาพของสวนแล้วพบว่า สวนมีการระบาย น้ำและระบบความสะอาดผู้ที่เข้ามาในเที่ยวมีความประทับใจ ร้อยละ 95

ผลการวิจัยในด้านประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวนเพื่อหาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาด้านการจัดการการท่องเที่ยว โดยการศึกษาใน ประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่ การบริการการท่องเที่ยว ฐานทรัพยากร การท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว [2],[3],[4]

ประเด็นที่ 1 การบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1.ความพร้อมของสาธารณูปโภคสาธารณูปการของ การสวนผลไม้

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการภายในสวนยังไม่มีความพร้อมที่จะ บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น การบริการอาหาร ที่พัก พบว่าเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการยังไม่มีส่วนการจัดสาธารณูปโภคสาธารณูปการใน ส่วนนี้ได้อย่างชัดเจน อันได้แก่ บริการที่พัก บริการอาหาร บริการสิ่ง อำนวยความสะดวกให้กับผู้มาท่องเที่ยว จากเหตุผลสำคัญ คือ 1.ไม่มี เวลาในการมาทำงานด้านการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ 2.ไม่มีทักษะ การบริการโดยพื้นฐานความรู้ส่วนมากจะเป็นฐานความรู้ทางด้านการ ผลิตคือการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิต และการดำรงชีวิตอยู่กับด้านการ ผลิต ยังไม่ได้มีมุมมองในการทำการสวนเพื่อการท่องเที่ยว หรือการ ทำสวนเพื่อบริการให้คนอื่นเข้ามาเที่ยวชม และ 3. ขาดทุนในการ ดำเนินการ

ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวน สัมภาษณ์ผู้มาเที่ยวพบว่าสวนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยัง ไม่ได้มีการให้บริการในด้านการบริการอาหาร ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ แต่มีความยินดีที่จะมาเที่ยวหากมีการให้บริการใน ส่วนที่พัก และอาหารเนื่องจากมีความประทับใจในความเป็นท้องถิ่น และความเป็นพื้นเมืองของสวนผลไม้รวมทั้งประทับใจในความเป็น ธรรมชาติของสวนเส้นทางของท่องเที่ยวของช้างกลาง- ลานสกา

1.2.การจัดกิจกรรมที่รองรับการท่องเที่ยวของสวน

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าเจ้าของสวนไม่มีความชำนาญในการจัดกิจกรรม ส่วนมากจะ ขำนาญเกี่ยวกับภาคการผลิตเป็นสำคัญ โดยการให้บริการจะเป็นการ ให้ความรู้ทางด้านการผลิตไม้ผล และยังไม่มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยว กิจกรรมที่ควรเกิดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมในด้านการจัด ชมสวน การสาธิตทางการเกษตร หรือกิจกรรมการซื้อสินค้า การ บริโภคผลผลิตทางการเกษตร เหล่านี้ยังไม่มีการจัดกิจกรรมรองรับให้ผู้มา เที่ยวชมได้เข้าถึงกิจกรรมทั้งนี้เนื่องจาก เกษตรไม่ได้มีทุน ทรัพยากรบุคคล และทุนทรัพย์ในการจัดกิจกรรม เป็นแต่เพียงผู้ผลิต ที่มีความชำนาญเพื่อการผลิตเท่านั้น

จากความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวน การสัมภาษณ์ผู้มาท่องเที่ยวพบว่าในด้านการจัดกิจกรรมรองรับ ประเด็นนี้ไม่มีกิจกรรมอื่นเลย ควรมีการเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ผลผลิตของชาวบ้าน ซึ่งอาจเป็นการรวมกลุ่มกันก็ได้มาขาย นักท่องเที่ยวมีความต้องการสินค้าพื้นเมืองทั้งประเภทของกิน และ ประเภทของที่ระลึก ส่วนความชอบการตกแต่งพื้นที่ในรูปแบบและ

สไลด์รื้อฟื้นแบบพื้นเมือง การเลือกพืชพรรณที่เป็นผักพื้นบ้าน พืชท้องถิ่นมาใช้ในการตกแต่ง โดยมีความยินดีที่จะสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของเกษตรกรเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามเห็นว่าการมีกิจกรรมเสริมกับการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งดึงดูดให้สนใจมาในครั้งที่สอง

1.3. สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้แก่ ศาลาพักผ่อนเก้าอี้ที่พักผ่อน

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพบว่าภายในสวนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการมีบางจุด และยังไม่เพียงพอ กับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาใช้ ในสวนโดยส่วนมากผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกในส่วนนี้เป็นส่วนที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความจำเป็นว่ามีความจำเป็นแต่ไม่ได้มีการจัดให้บริการทุกจุดที่เข้าร่วมในโครงการมีเพียงบางจุดเท่านั้นที่มีศาลาและเก้าอี้ให้บริการส่วนมากเป็นบ้านของเกษตรกรผู้ปลูก

จากความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวนในประเด็นของสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวจากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวพบว่า ยังไม่มีความสะดวกในการได้รับการบริการแต่ก็มีความเข้าใจในข้อจำกัดของเกษตรกรในด้านการจัดสร้างและในด้านการให้บริการและเข้าใจว่าเกษตรกรยังไม่มีประสบการณ์ในการให้บริการการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 2 ฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.1. โครงข่ายการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จากการประชุมกลุ่มพบว่าเกษตรกรเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีจุดการท่องเที่ยวยังไม่มีเครือข่ายการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน เชื่อมโยงกับเขาหมื่นศรีสอร์ท ท่าแพริสอร์ท วีราพลอรา แปลงหน้าวัว ฟาร์มเพาะพันธุ์นกยูง แปลงผักปลอดสารพิษ ลอยซาเล่ เรือนผักกูด ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจของอาหารและเกษตร นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมต่อไปกับแหล่งธรรมชาติ เช่น น้ำตกท่าแพ น้ำตกแม่ฮ้อย น้ำตกสวนขัน เชื่อมต่อยังลานสกา คีรีวง และ นบพิตา ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นโครงข่ายกันได้ดี แต่เนื่องจากลักษณะของโครงข่ายยังไม่ได้มีการเชื่อมต่อกันอย่างแน่นทั้งทางด้านกิจกรรมที่ควรสอดรับซึ่งกันและกัน และ โครงข่ายการอำนวยความสะดวกให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ประกอบกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีข้อจำกัดทางด้านผลผลิต การฤดูกาล

จากความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวนเห็นว่า โครงข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีศักยภาพ แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ทั้งทางด้านกิจกรรมและการเดินทาง

2.2. ฤดูกาลที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีประเด็นที่สำคัญในการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาล 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นฤดูกาลการให้ผลผลิตของผลไม้ เป็นเพียงบางช่วงเท่านั้นคือ มังคุด ลองกอง ทุเรียน จะมีช่วงของการให้ผลผลิตอยู่ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือน กันยายน ทอยให้ผลผลิต และหลังจากนั้นจะไม่มีผลไม้ให้ดูและศึกษาทำให้ช่วงเวลาของการให้การท่องเที่ยวที่เป็นช่วงของผลผลิตนั้นไม่ได้เป็นไปตลอดปี เกิดช่วงว่างระหว่างฤดูกาลการให้ผลผลิต ส่วนอีกประเด็นหนึ่งคือประเด็นของฤดูกาลของฝนซึ่งพบว่าปริมาณในของภาคใต้มีความถี่ในการตก และมีฤดูฝนที่ยาวนาน อันเป็นส่วนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ทำให้ระยะเวลาของการมาเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีช่วงที่

จำกัดและเป็นเพียงช่วงสั้น ๆ ที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้เต็มที่ คือ ช่วงเวลาที่ฝนตกได้แก่ ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน มกราคม ส่วนช่วงฤดูที่ฝนไม่ตก มีประมาณ 4 เดือนคือระหว่างปลายเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนพฤษภาคม ที่เป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ทั้งในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ไม่ได้เป็นช่วงการให้ผลผลิตของผลไม้ด้วย

จากความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวนในส่วนนี้นักท่องเที่ยวพบว่ามีความต้องการมาในช่วงฤดูกาลให้ผลผลิตของผลไม้ โดยต้องการมาสัมผัสความเป็นธรรมชาติและลิ้มรสของไม้ผลจะให้ความรู้ลึกซึ้งที่มีคุณค่ากับการได้รับทานผลไม้สด ๆ ไปด้วย ในส่วนของฤดูฝนมีผลต่อการท่องเที่ยวหรือไม่พบว่ามีส่วนเนื่องจากการมาเที่ยวแล้วมีฝนตกทำให้เป็นอุปสรรค และเกิดความไม่สะดวกในการเข้ามาเที่ยว ทำให้ลดโอกาสในการได้สัมผัสกับธรรมชาติ การเข้าถึงพื้นที่สวนหรือในส่วนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรลดลงด้วย

ประเด็นที่ 3 ตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความคิดเห็นจากกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษามี 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 กลุ่มผู้มาศึกษาจากหน่วยงานราชการจากจังหวัดอื่นที่จัดมาโดยหน่วยงานของทางราชการ โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อปี 2542 ผู้มาเที่ยวเชิงเกษตรไม่ได้มาเพื่อการเที่ยวโดยเฉพาะ การท่องเที่ยวส่วนนี้เกิดจากการศึกษาดูงานในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนที่ 2 เป็นของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวโดยต้องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาเที่ยวในสวนส่วนผู้ที่มาเที่ยวในสวนของเกษตรกรส่วนมากเป็นกลุ่มผู้ดูงานที่จัดให้มาเป็นเวลาในการศึกษาดูงานพบว่าส่วนดังกล่าวนี้เป็นส่วนที่มาจากหน่วยงานราชการและมีความต้องการที่จะมาเที่ยวอยู่แล้วเมื่อมีโอกาสจากหน่วยงาน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มผู้มาเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่กลุ่มนี้ต้องการมาเที่ยวในเชิงธรรมชาติและศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ใช้แบบสอบถามทั้งหมด 384 โดยใช้ตารางมอแกน เพื่อสอบถามผู้ที่มาท่องเที่ยวโดยทั่วไป ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของอำเภอช้างกลาง พบว่า

ผู้ที่มาท่องเที่ยว จะเป็นกลุ่ม โดยเฉลี่ยกลุ่มละประมาณ 1- 5 คนเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 83 มา 5-10 คนร้อยละ 15 จากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นส่วนมากร้อยละ 92 จากต่างจังหวัด ร้อยละ 7 ส่วน ในการมาท่องเที่ยวส่วนมากจะมากับเพื่อน เป็นร้อยละ 60 มากับครอบครัวร้อยละ 18 ในประเด็นดังกล่าวจะพบว่าคนที่มานั้นเป็นคนในพื้นที่ของนครศรีธรรมราช แสดงว่าการมาเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคนในจังหวัดเองก็มีความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการมา และวันที่เข้าไปสอบถามจะใช้วันหยุดเสาร์ และอาทิตย์ การพักผ่อนกับเพื่อนและครอบครัว นั้นแสดงว่าในลักษณะการพักผ่อนวันหยุดของผู้ที่มาท่องเที่ยวก็มีความต้องการที่จะมาท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ บรรยากาศของการเกษตรซึ่งน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่คนท้องถิ่นมีความสนใจในการการท่องเที่ยวในประเภทนี้ด้วย และทำให้ทราบว่าการมาเที่ยวชมธรรมชาติบรรยากาศแบบเกษตรนั้นคนในจังหวัดนครศรีธรรมราชก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งด้วย

อายุของผู้มาท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 20-29 ร้อยละ 44 ระหว่าง 30-39 ร้อยละ 43 แสดงว่าผู้ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่นั้นอยู่ในวัย เยาวชน และวัยทำงานเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่าคนในกลุ่มวัยนี้จะมี ความต้องการในด้านการพักผ่อนและแสวงหาประสบการณ์ชีวิต และ ส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร นั้นหมายความว่าผู้ที่มาท่องเที่ยวมีความต้องการที่อยากสัมผัสใน ความเป็นวิถีชีวิต ที่แตกต่างจากตัวเอง และอยากมาชื่นชมกับความ เป็นการเกษตรด้วย

ระดับการศึกษา ผู้ที่มาท่องเที่ยวเป็นผู้ที่มีการศึกษาใน ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 42 อนุปริญญา (รวมระดับ ปวส.) เป็น ร้อยละ 41 ส่วนมากประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 41 เป็นนักเรียน นักศึกษาร้อยละ 25 รับราชการร้อยละ 18 แสดงให้เห็นว่าการศึกษามี ผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มี ระดับการศึกษาสูง นั้นหมายความว่า คนที่มีการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีความ สนใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และส่วนใหญ่จะ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว นักเรียน นักศึกษา และราชการ ผู้ที่ ประกอบธุรกิจส่วนตัวส่วนมากจะอยู่ในพื้นที่เมืองที่ค่อนข้างแออัด และมีสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งก่อสร้างส่วนมากดังนั้นในส่วนของคน ธุรกิจมีความต้องการที่จะท่องเที่ยวธรรมชาติ ส่วนอีกกลุ่มที่มีความ สนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือกลุ่มนักเรียน นักศึกษา อาจเป็นวัย ที่มีความต้องการในการด้านการหาประสบการณ์ชีวิต และความ อยากรู้อยากศึกษา และเป็นเรื่องดีที่คนรุ่นใหม่มีความสนใจใน ด้าน การเกษตรและมีความสนใจกับธรรมชาติ ส่วนอีกกลุ่มคนที่เป็น ข้าราชการนับว่าเป็นกลุ่มที่มีความสนใจเช่นกัน เป็นกลุ่มที่มี ความสามารถในการจ่ายเงินการสนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็น ส่วนที่สำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

รายได้ รายได้มากที่สุดอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 คิดเป็น ร้อยละ 41 และรายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 พบว่าคนที่มีรายได้ส่วนมากจะมีรายได้ปานกลาง เป็นคนระดับกลาง ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะของผู้มาเที่ยว ส่วนมากเป็นคนในระดับกลางซึ่งมีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วย

ประเด็นในด้านการมาท่องเที่ยวใน จังหวัด นครศรีธรรมราชพบว่านอกจากการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ต้องการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศร้อยละ 76 และต้องการมาศึกษาวิถี ชีวิตของชาวบ้าน รวมถึงการท่องเที่ยวแบบผจญภัย แสดงว่า ส่วนที่ จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ ทำให้โดยเฉพาะการเชื่อมต่อเครือข่ายการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างคิรีวง มีส่วนช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นอย่างมาก ทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนครศรีธรรมราช (ช้างกลาง) มี ส่วนได้รับส่วนของการส่งเสริมซึ่งกันและกันจากการท่องเที่ยวเชิง นิเวศด้วย ประกอบกับผู้มาท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเข้าถึงวิถี ชีวิตของการเกษตร ซึ่งน่าจะเกิดจากคนที่อยู่ในสังคมเมืองโยหา ชีวิตชนบท ที่ภาพลักษณ์เต็มไปด้วยความจริงใจและวิถีชีวิตที่เรียบง่าย นั่นคือส่วนของภาพลักษณ์ของการเกษตรอีมุมหนึ่งด้วย

คนที่มาส่วนใหญ่ไม่เคยมา และมาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 53 และมาครั้งที่ 2 ร้อยละ 46 ซึ่งสัดส่วนของการมาเป็นครั้งที่ 2 นับว่าสูงด้วย แสดงว่าผู้ที่มาเที่ยวนั้นมีความประทับใจการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของช้างกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิง เกษตรเป็นส่วนที่มีเสน่ห์และทำให้ผู้ที่มาแล้วยากกลับมาอีก

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์และการทราบข่าวมูล ข่าวสารด้านการเกษตรพบว่า สื่อที่ได้รับมากที่สุดคือจากเพื่อนร้อยละ 33 จากอินเทอร์เน็ตร้อยละ 24 และจากป้ายโฆษณาร้อยละ 20 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าข่าวสารที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อนเป็นส่วน สำคัญ และได้รับจากทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วย ฉะนั้น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ควรเพิ่มข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตให้มากขึ้นและในส่วนของป้ายโฆษณาควรมีตามจุดที่ สำคัญ ๆ ของเมืองและตามจุดที่สำคัญของการสัญจรของเมือง นครศรีธรรมราชด้วย

ส่วนใหญ่การมาท่องเที่ยวจะไม่พัก เนื่องจากส่วนมากจะ เป็นทางผ่านและใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 6 ชั่วโมงและจะ เดินทางไปเที่ยวต่อ โดยเน้นการมาพักผ่อนร้อยละ 64 ซึ่งแสดงให้เห็น ว่าคนที่มาส่วนใหญ่ต้องการมาเที่ยวในวันหยุด โดยเน้นมาท่องเที่ยว ในภาคเกษตรและต้องการเดินทางต่อไปในท่องเที่ยวโดยส่วนมากจะ ผ่านไปทางอำเภอลานสกา หมู่บ้านคิรีวง เพื่อการไปท่องเที่ยวในส่วน ของธรรมชาติหรือน้ำตกต่อไป

ในส่วนของการมาเที่ยวเชิงเกษตรนั้นต้องการมาเที่ยวเพื่อ พักผ่อนบรรยากาศชาวสวน ร้อยละ 89 และต้องการมาสัมผัสชีวิต ชาวสวน แลชมผลไม้ร้อยละ 47 ส่วนในเรื่องการมาพักค้างคืนมีเพียง ร้อยละ 7 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าบรรยากาศแบบชาวสวนเป็นส่วนที่ สำคัญสำหรับการมาพักผ่อนและการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนมาก จะไม่พักค้างคืน ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นคนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงไม่มีความจำเป็นต้องพักค้างคืน

ในด้านความสะอาดของสถานที่พบว่ามีความสะอาดของ สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความพอใจร้อยละ 74 แสดงว่า ระดับความพอใจปานกลาง ส่วนสถานที่จอตลอดนั้นนักท่องเที่ยวมอง ว่าไม่เพียงพอ โดยเฉพาะ ร้อยละ 60 แสดงว่าสถานที่ท่องเที่ยวต้อง มีการจัดเตรียมที่จอดรถให้เพียงพอกับความต้องการของผู้มา ท่องเที่ยว

ในด้านความสะอาดของห้องน้ำ พบว่ามีระดับต้อง ปรับปรุงเพราะยังไม่มีห้องน้ำ โดยระดับ ปานกลางถึงไม่พอใจ เป็นส่วนมาก

ส่วนในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณและความ งามตามธรรมชาติพบว่า อยู่ในระดับความพอใจร้อยละ 51 และ มีความพอใจมากถึงร้อยละ 40 แสดงให้เห็นว่าในส่วนความอุดม สมบูรณ์ของธรรมชาติและพืชพรรณนั้นเป็นส่วนที่สำคัญในการ ท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจแก่ผู้ที่มาเยือนนครศรีธรรมราชเป็น อย่างยิ่งนับได้ว่าเป็นจุดเด่นหรือจุดแข็งของการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มี ภูเขา พืชพรรณอันยังคง ความเป็นธรรมชาติเอาไว้ให้คนที่มาพบเห็นได้ชื่นชมความงาม

ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า สิ่ง อำนวยความสะดวกอยู่ในระดับความพอใจ ร้อยละ 51 แสดงว่าใน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นที่พักผ่อน นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีความ เหมาะสมกับสภาพการท่องเที่ยวอยู่แล้ว

ส่วนการให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว มีความพอใจปาน กลางร้อยละ 49 และพอใจร้อยละ 36 แสดงว่ามีการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งขึ้นอยู่กับป้ายโฆษณา การให้ข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ พอมี ข้อมูลการการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวรู้จักการท่องเที่ยวเชิง เกษตรมากพอ ประเด็นนี้ในการให้ข้อมูลข่าวสารนั้นควรเพิ่มใน ลักษณะทางด้าน อินเทอร์เน็ต เนื่องจากรวดเร็วและสะดวกปัจจุบันมี ผู้หาข้อมูลผ่านเครือข่ายเป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในกลุ่ม

ของนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มคนทำงานในสำนักงาน รวมถึงบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ด้วย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวทาง อินเทอร์เน็ตจะเป็นข้อได้เปรียบ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนนี้ควรทำทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านป้ายโฆษณาด้วยจะเป็นประโยชน์อีกด้านสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้เครือข่าย อินเทอร์เน็ต

- [3] รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. **เกษตรสัญจร จุลสาร ท.ท.ท 2542**
- [4] สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ศูนย์บริการวิชาการ รายงานขั้นสุดท้ายการกำหนด นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรุงเทพมหานคร , ศูนย์บริการวิชาการ ,มกราคม,2542

5.สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าประเด็นการพัฒนาในส่วน ของกายภาพของสวนผลไม้ที่มีความเป็นระเบียบมีความสะอาด และ เลือกลักษณะรูปแบบการตกแต่งพื้นที่สไตล์เมืองร้อนขึ้นใช้ผักพื้นบ้าน พืชพื้นเมือง ในการตกแต่ง สามารถที่จะส่งเสริมส่วนของการท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามปัจจัย ทางกายภาพ เพียงส่วนเดียวไม่สามารถที่จะตอบคำถามของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ทั้งหมด พบว่าต้องประกอบไปด้วยส่วนอื่น ๆ หลายส่วน อันได้แก่ การจัดกิจกรรมของสวน ที่ทำให้เกิดกิจกรรม การท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา การมีบริการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับ ท้องถิ่น ไม่ได้หมายความว่าต้องให้เกษตรกรทำการบริการเหมือน โรงมหรระดับห้าดาว แต่มองว่าเป็นมาตรฐานของความสะอาดที่แฝง ด้วยเสน่ห์และกลิ่นอายของความเป็นธรรมชาติ แสดงถึงความเป็น เอกลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมากอยู่แล้ว และในส่วนหนึ่งที่สำคัญ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องมีเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งสอด รับกิจกรรมกันทั้งหมดไม่ใช่เฉพาะในพื้นที่ อำเภอช้างกลาง เท่านั้น การเชื่อมโยงและการเชื่อมต่อกันทั้งหมดของโครงข่ายสวนผลไม้เชิง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนครศรีธรรมราชทั้งหมดนับว่าเป็นส่วน สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความ สำคัญเป็นอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจะได้มานครศรีธรรมราช เพื่อ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มาจากรากฐานอันแท้จริงหากสามารถ พัฒนาเกษตรกรรายย่อยได้เป็นโครงข่าย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบบยั่งยืนจะเกิดกับนครศรีธรรมราช

ในส่วนที่มาเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญส่วนหนึ่ง ได้แก่ ในเรื่องการสื่อสารทางทั้งในกลุ่มเพื่อน ทางกรมโฆษณาของ ป้ายโฆษณาในพื้นที่ ประเด็นนี้เป็นส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้คน มาท่องเที่ยว แต่มากกว่าการนั้นคือการสร้างความประทับใจใน กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะทำให้คนมาท่องเที่ยวเป็นครั้งที่หนึ่งมาเป็น ครั้งที่สองและครั้งที่สามต่อไป

6.กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เจ้าของทุนสนับสนุนการ วิจัย

7.เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช.. **สถิติการปลูก ไม้ผลในจังหวัดนครศรีธรรมราช**. สำนักงานเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช 2550
- [2] พีรชัย กุลชัย **การท่องเที่ยวเกษตรทางเลือกใหม่สำหรับ เกษตรกรไทย** วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 18(3) :62- 68